

http://histans.com/JournALL/mgumstud/mgumstud_2014_1_1/2.pdf.

2. Децентралізація в Україні: соціологічний погляд / Швейцарсько-український проект «Підтримка децентралізації в Україні – DESPRO». – К.: ТОВ «Софія – А», 2013. – 160 с.

3. Институциональные проблемы эффективного государства / под ред. В. В. Дементьева, Р. М. Нуреева. – Донецк: ДонНГУ, 2011. – 372 с.

4. Новий курс: реформи в Україні. 2010–2015. Національна доповідь / за заг. ред. В. М. Гейця [та ін.]. – К.: НВЦ НБУВ, 2010. – 232 с.

5. Ходов Н. В. Понятие и особенности государственной власти / Н. В. Ходов // Глобализация, политика, право. – Н.Новгород: Изд-во МЮИ, 2005. – С. 400–404.

6. Цицулаев Р. Л. Региональная политика в системе мероприятий по нейтрализации угроз территориальной дезинтеграции: опыт федераций / Р. Л. Цицулаев // Вестник Российской нации. – 2011. – № 1–2. – С. 78–92.

7. Цицулаев Р. Л. Сбалансированная региональная политика как фактор снижения угрозы распада государства / Р. Л. Цицулаев // Вестник Московского университета. Серия 12. Политические науки. – 2008. – № 4. – С. 112–114.

*Остапець Юрій Олександрович, к. політ. н., доцент,
Манайло-Приходько Рената Юрївна, аспірантка,
Ужгородський національний університет (Ужгород)*

МІСЦЕВІ ВИБОРИ 2015 РОКУ: ЗАГАЛЬНОНАЦІОНАЛЬНИЙ ТА РЕГІОНАЛЬНИЙ ВИМІР (НА ПРИКЛАДІ ЗАКАРПАТСЬКОЇ ОБЛАСТІ)

Вибори викликають постійний дослідницький інтерес науковців, що обумовлено їх роллю у політичних процесах сучасного українського суспільства. Вітчизняний електоральний досвід дає змогу зробити висновок щодо специфіки організації і проведення парламентських виборів в окремих регіонах України. З цієї причини важливими є дослідження регіонального електорального досвіду, тож потребують суттєвого доповнення політичні знання про регіональні відмінності в електоральній поведінці громадян. Дослідження виборів актуалізується й наявністю соціального замовлення від зацікавлених суб'єктів виборчого процесу, яким необхідні наукові знання про особливості поведінки виборців, шляхи мобілізації електорату, механізм відносно достовірного прогнозування результатів виборчого процесу.

Передвиборче розташування політичних сил та електоральний потенціал основних суб'єктів виборчого процесу. Місцеві вибори 2015 р. завершили електоральний цикл, розпочатий дочасовими президентськими

виборами у травні 2014 р. (переможець П. Порошенко) і продовжений парламентськими вибори в жовтні 2014 р., перемогу на яких отримали політичні сили, які приймали активну участь у Революції Гідності. Таким чином, місцеві вибори 2015 р. повинні були закріпити успіх демократичних політичних сил у регіонах України. Схожим був електоральний цикл 2010 – 2012 рр., який виграла Партія регіонів (В. Янукович).

Партійна система України за результатами парламентських виборів 2014 р. мала конфігурацію двоблокової системи, яка складалася з 10 – 12 партій, більшість з яких представляли собою лідерські, електорально-професійні партії з слабкою ідеологічною артикуляцією, за виключенням ВО «Свобода» та КПУ. Вони не змогли на виборах у 2014 р. подолати виборчий бар'єр, але продовжують впливати на партійну конкуренцію і залишаються найбільш ідеологічно артикульованими партіями [9, с. 13–15]. Результати парламентських виборів 2014 р. подано в Таблиці 1.

Таблиця 1

Порівняльні результати виборів до Верховної Ради України 26 жовтня 2014 р. та місцевих виборів 25 жовтня 2015 р.

№	Політична партія	Результат по Україні 2014, %	К-ть місць за пропорційною системою	К-ть обраних депутатів рад 2015	Результат місцевих виборів 2015 р., %
1	Політична партія "Народний фронт"	22,14	64	–	Не брала участь
2	Партія «Блок Петра Порошенка»	21,81	63	8830	19,5
3	Політична партія «Об'єднання «Самопоміч»	10,97	32	913	6,4
4	Політична партія «Опозиційний блок»	9,43	27	4034	11,5
5	Радикальна партія Олега Ляшка	7,44	22	2498	6,7
6	Політична партія Всеукраїнське об'єднання «Батьківщина»	5,68	17	8065	12,1
7	ВО «Свобода»	4,71 %	–	1664	6,8
8	КПУ	3,88 %	–	–	Не брала участь
9	Партія Сергія Тігіпка «Сильна Україна»	3,11 %	–	–	–
10	ПП «Всеукраїнське аграрне об'єднання «Заступ»	2,65 %	–	–	–
11	ПП «Правий сектор»	1,8 %	–	–	Не брала участь
12	ПП «Відродження»			1689	5,4
13	ПП «Наш край»			4506	4,8
14	ПП «УКРОП»			2247	7,3
15	Аграрна партія України			3323	3,2

Позиціонування партійно-політичних сил напередодні місцевих виборів було обумовлено постреволюційними подіями в Україні та виборами до Верховної Ради України 2014 р.

По-перше, про участь у виборах заявили політичні партії, які брали участь або перемогли на виборах 2014 р.: ПП «Блок Петра Порошенка «Солідарність» (далі – БПП «Солідарність»), ПП «Об'єднання «Самопоміч», ПП «Опозиційний блок», ВО «Батьківщина», ВО «Свобода». Ці політичні сили асоціювалися у виборців з подіями на Майдані в кінці 2013 – на початку 2014 р., які отримали назву Революція Гідності.

По-друге, залишки Партії регіонів брали участь у виборах у форматі ПП «Опозиційний блок». Її утворили шість політичних партій: Партія розвитку України, ПП «Центр», Партія «Україна – Вперед!», ПП «Трудова Україна», Партія державного нейтралітету України, ПП «Нова політика» [6].

По-третє, відмовилися від участі у виборах ПП «Народний фронт» (головна причина – низький рейтинг), ПП «Правий сектор», Комуністична партія України (заборона брати участь у виборах). ПП «Народний фронт» та ПП «УДАР» В. Кличка домовилися з ПП «БПП «Солідарність» про спільні партійні списки під брендом останньої.

По-четверте, як завжди, у виборах брав участь ряд маловідомих партійних структур. Завданням одних була підготовка партійних брендів для майбутніх парламентських виборів (наприклад, Аграрна партія України, Громадський рух «Народний контроль»), інші були проектами відомих регіональних лідерів: ПП «Партія простих людей Сергія Капліна» в Полтаві, ПП «ВО «Черкащина», ПП «Довіряй ділам» Труханова в Одесі та ін.

По-п'яте, у виборах брав участь ряд суто регіональних партій. Відповідно до законодавства таких партій де-юре бути не може, однак де-факто вони існують і беруть участь у політичному житті. Перш за все йдеться про ПП «Єдиний центр», Партію угорців України та Демократичну партію угорців України (вказані партії проявляють активність лише на Закарпатті).

По-шосте, у виборах активну участь брали дві нові партії, активність яких пов'язують: ПП «Відродження» – з колишніми представниками Партії регіонів, а ПП «Наш край» – з Адміністрацією Президента України.

Аналіз результатів місцевих виборів 2015 р. в Україні. Згідно з результатами підрахунку зведених показників партій, «БПП «Солідарність» підтримали 19,5 % виборців, ВО «Батьківщина» – 12,1 %, ПП «Опозиційний блок» – 11,5%, ПП «Українське об'єднання патріотів – УКРОП» – 7,3 %, ВО «Свобода» – 6,8 %, Радикальну партію Олега Ляшка – 6,7 %, ПП «Об'єднання «Самопоміч» – 6,4 %, ПП «Відродження» – 5,4 %, ПП «Наш край» – 4,8 %, Аграрну партію України – 3,2 % (Див. Таблицю 1) [11].

Порівняльний аналіз результатів виборів до обласних рад у регіонах України див. Таблицю 2.

Таблиця 2

Порівняльний аналіз результатів виборів до обласних рад у розрізі регіонів

	Західний	Центральний	Південно-Східний
--	----------	-------------	------------------

	регіон, %	регіон, %	регіон, %
ПП «БПП «Солідарність»	25,2	26,1	19
ВО «Батьківщина»	17,3	17,4	9,7
ПП «Об'єднання «Самопоміч»	7,5	7,1	5,7
Радикальна партія Олега Ляшка	6,1	9,4	3,7
ВО «Свобода»	12,3	8,1	–
ПП «УКРОП»	9,6	5,4	8,5
ПП «Опозиційний блок»	1,6	5,9	27,2
ПП «Відродження»	2,2	4,1	13,4
ПП «Наш край»	1,6	1,3	8,5
Аграрна партія України	1,4	4,1	–

В Таблиці 3 розглянуті результати виборів до обласних рад у розрізі трьох регіонів: Західного, Центрального і Південно-Східного. Західний регіон – це Закарпатська, Львівська, Івано-Франківська, Тернопільська, Волинська, Чернівецька області. Чисельність обласних рад Західного регіону становить 488 депутатів. Центральний регіон – Київська, Вінницька, Кіровоградська, Полтавська, Хмельницька, Черкаська, Житомирська, Сумська, Чернігівська області та місто Київ. Чисельність обласних рад Центрального регіону становить 796 депутатів. Південно-Східний регіон утворюють Дніпропетровська, Одеська, Запорізька, Миколаївська, Херсонська, Харківська, Луганська, Донецька області (у двох останніх вибори до обласних рад не проводилися). Чисельність обласних рад регіону – 536 депутатів [6].

Балотування до обласних рад по всіх регіонах забезпечили ПП «БПП «Солідарність», ВО «Батьківщина», ВО «Свобода», ПП «Українське об'єднання патріотів – УКРОП», Радикальна партія Олега Ляшка. Інші партії виставляли кандидатів не у всіх регіонах. Так, ПП «Опозиційний блок» не балотувався у Тернопільській області, ПП «Об'єднання «Самопоміч» – до Рівненської, Миколаївської, Одеської обласних рад тощо. Різними були й стратегії партій на виборах. Так, ПП «Об'єднання «Самопоміч» майже не виставляла кандидатів у маленьких містах, її цікавили лише великі міста та обласні ради. ПП «БПП «Солідарність», ВО «Батьківщина» висунули кандидатів повсюдно. Але якщо ПП «БПП «Солідарність» перемиг або отримав депутатські мандати практично у всіх радах, то ВО «Батьківщина» не набрала 5 % голосів виборців у Львові, Харкові, Одесі. Ряд партій висунули кандидатів лише в окремих областях, зокрема, ПП «Єдиний центр», Партія угорців України – КМКС, Демократична партія угорців України (Закарпатська область), ПП «Партія простих людей Сергія Капліна» (Полтавщина), ПП «Довіряй ділам» Г. Труханова, Українська морська партія Сергія Ківалова (Одещина) та ін.

Незважаючи на те, що результати соціопитувань засвідчують підтримку необхідності передачі владних повноважень з центру у регіони близько двома третинами громадян держави, участь у формуванні місцевої влади через виборчий процес взяло менше половини виборців. Активність виборців у жовтні 2015 р. є однією з найнижчих за історію українських виборів і становить 46,6 %. Найвищою явка була в західних областях [6].

Складна соціально-економічна ситуація та відсутність результатів реформ призвели до того, що збільшити свої електоральні здобутки у жовтні 2015 р. порівняно із парламентськими виборами 2014 р. змогли лише ті політичні сили, які гостро критикували дії центральної влади.

Найбільша провладна партія «БПП «Солідарність», незважаючи на поглинання організаційних активів ПП «УДАР» та Народного фронту, лише наблизилась до результату, отриманого на парламентських виборах (22 %).

Гостра критика влади дозволила досягти найкращого електорального росту, насамперед, ПП «УКРОП» та ВО «Батьківщина», при цьому остання входить до провладної коаліції.

Водночас «конструктивна» критика влади ПП «Об'єднання «Самопоміч» під час цих перегонів дала швидше зворотній результат. Порівняно з парламентськими виборами вона втратила значну частину електорату, особливо у базових регіонах (на Заході та у столиці).

ПП «Опозиційний блок» також покращила свій результат (з 9 до 12 %), хоча у боротьбу за колишнє електоральне поле Партії регіонів на цих виборах, на відміну від виборів до Верховної Ради України 2014 р., включилися нові політичні проекти – ПП «Відродження» та ПП «Наш край», які отримали загальний результат в межах прохідних 5 %.

Суттєвий крок до повернення попередніх позицій зробила ВО «Свобода». Вона отримала депутатські мандати майже у всіх обласних радах Західного і Центрального регіонів. Порівняно з парламентськими виборами 2014 р. вона отримала на 18,7 % голосів більше.

Радикальна партія Олега Ляшка, незважаючи на жорстку опозиційну риторику, не змогла покращити свої здобутки порівняно з минулим роком. Результат радикалів зафіксувався на показниках 2014 р. Виборча кампанія партії була невиразною і базувалася на політичних гаслах, які розміщувалися на білбордах і нічого спільного з місцевими проблемами не мали.

Варто зазначити, що у місцевих виборах не брав участі Правий сектор, участь якого могла б скорегувати результати одразу кількох політичних сил, зокрема, «Свободи», ПП «УКРОП», Радикальної партії Олега Ляшка.

Вибори, окрім згаданих вище проектів («УКРОП», «Відродження», «Наш край»), імовірно, дали старт новим партійним проектам, які братимуть участь у майбутніх парламентських виборах. Перш за все йдеться про Аграрну партію України, Громадський рух «Народний контроль».

Отже, за результатами місцевих виборів в Україні 2015 р. перемогла ПП «БПП «Солідарність». Високі результати на виборах також були показані політичними партіями «Опозиційний блок» та ВО «Батьківщина».

Розташування партійно-політичних сил в Закарпатті напередодні виборів. На місцевих виборах 2010 р. головним протистоянням була боротьба за вплив у обласній, районних та місцевих радах між Партією регіонів та ПП «Єдиний Центр». Виключенням є місця компактного проживання угорців, які голосували за угорські партії. На виборах 2015 р. головне протистояння – це боротьба за вплив у радах між ПП «Єдиний центр» та

ПП «БПП «Солідарність». Після збройної сутички у м. Мукачевому 11 червня 2015 р. між Правим сектором і оточенням народного депутата М. Ланя, Президент України оголосив, що на Закарпатті потрібно покінчити з кланами, які підпорядкували собі область.

А вже 15 липня головою Закарпатської обласної адміністрації був призначений Г. Москаль, на якого й було покладене це завдання. Разом з губернатором були призначені нові очільники СБУ та МВС в області.

Вибори до Закарпатської обласної та районних рад. Серед 15 партій, внесених до бюлетеня для таємного голосування до обласної ради, можна виокремити наступні групи: а) фаворити місцевих виборів (ПП «БПП «Солідарність», ПП «Єдиний центр», ВО «Батьківщина», Демократична партія угорців України, Партія угорців України – КМКС); б) партії-сателіти ПП «БПП «Солідарність» (ПП «Відродження», ПП «Наш край», Аграрна партія України); в) ПП «Опозиційний блок» як переформатована обласна організація Партії регіонів; г) загальнонаціональні відомі партії, які мають / мали представництво в парламенті (ПП «Об'єднання «Самопоміч», ВО «Свобода», Радикальна партія Олега Ляшка; д) нові та маловідомі для закарпатського соціуму партійні структури: ПП «УКРОП», ПП «Зелена планета», ПП «Соціалісти», ПП «Спільна дія» та ін. [6].

Аналізуючи результати виборів 2015 р. до обласної ради, слід порівняти їх з результатами попереднього волевиявлення закарпатців у 2006 та 2010 роках. Порівняльний аналіз подано у Таблиці 3.

Таблиця 3

Порівняльний аналіз представництва політичних партій у Закарпатській обласній раді V, VI та VII скликання

Назва політичної сили	Обласна рада V скликання (2006 рік, 90 депутатів)	Обласна рада VI скликання (2010 рік, 108 депутатів)	Обласна рада VII скликання (2015 рік, 64 депутати)
ПП «Єдиний центр»	–	46	19
БЮТ	25	–	–
ВО «Батьківщина»	–	8	7
Партія регіонів	15	37	–
НБ Литвина	7	–	–
«КМКС» – ПУУ	5	3	8 (разом з ДПУУ)
ДПУУ	4	4	
СПУ	4	1	–
ВБ «Наша Україна»	30	–	–
ПП «Наша Україна»	–	–	–
ПП «Фронт змін»	–	5	–
ПП «Сильна Україна»	–	4	–
ПП «БПП «Солідарність»	–	–	15
ПП «Відродження»	–	–	11
ПП «Опозиційний блок»	–	–	4

Отже, 5 % виборчий бар'єр на виборах 2015 р. до Закарпатської обласної ради подолали 6 партій: ПП «Єдиний центр» (22,79 %), ПП «БПП «Солідарність» (18,05 %), ПП «Відродження» (12,84 %), «КМКС» – ПУУ (9,44 %), ВО «Батьківщина» (8,58 %), ПП «Опозиційний блок» (5,38 %).

Не подолали бар'єр такі сили як ПП «Об'єднання «Самопоміч» (3,93 %), «Свобода» (3,29 %), Радикальна партія Олега Ляшка (4,62 %), ПП «УКРОП» (3,23 %), які по Україні загалом отримали хороші результати [6].

Як і на попередніх місцевих виборах, не отримала належну підтримку в області ВО «Свобода». Не змогла подолати виборчий поріг Радикальна партія Олега Ляшка. Це черговий раз підкреслює конформізм закарпатського виборця та відсутність радикальних настроїв у краї.

Таким чином, до обласної, районних та міських рад обласного підпорядкування обрано 679 депутатів (у 2010 р. – 965). Найбільше депутатських мандатів отримали наступні політичні сили: ПП «Єдиний центр» – 174 мандати (25, 63 %, у 2010 р. – 40 %), ПП «БПП «Солідарність» – 122 (17,94 %), ПП «Відродження» – 106 (15,61 %, у 2010 р. – 0,8 %), ВО «Батьківщина» – 58 (8,54 %, у 2010 р. – 7,7 %), «КМКС» – ПУУ – 46 (6,77 %, у 2010 р. – 3,6 %), ПП «Опозиційний блок» – 37 (5,45 %), ДПУУ – 33 (4,86 %, у 2010 р. – 3,9 %), Радикальна партія Олега Ляшка – 22 (3,24 %), ПП «Об'єднання «Самопоміч» – 19 (2,8 %), ПП «Наш край» – 15 (2,21 %) [6].

Якщо говорити про міста обласного підпорядкування, то, на нашу думку, відрізняються від результатів по Закарпаттю в цілому підсумки виборів у м. Ужгород та м. Хуст. До міських рад цих міст пройшли найбільше партій. До Ужгородської міської ради – 9, до Хустської – 7. При цьому перемогу на виборах до Хустської міськради отримала ПП «Конкретних справ» – 16 мандатів з 34. Також до ради пройшли ВО «Свобода» та Українська народна партія.

Окремо слід зупинитися на електоральних процесах в угорській національній меншині. Перш за все, зміна влади в Україні у лютому 2014 р. призвела до змін й у середовищі закарпатських угорців. Лідером КМКС – ПУУ став В. Брензович (колишній очільник М. Ковач відкрито виступав за автономію угорської меншини), а ДПУУ – Л. Зубанич (колишній очільник І. Гайдош підтримував Партію регіонів і був учасником Антимайдану).

У Берегові 5 вересня 2015 р. відбулися конференції партійних організацій Демократичної партії Угорців України та Партії угорців України – КМКС, на яких затверджено підписану керівниками політичних сил Угоду про співпрацю на цьогорічних виборах до місцевих рад. Було домовлено, що до Закарпатської обласної ради буде сформований один партійний список від КМКС, до якого 50/50 увійдуть й представники іншої партії – ДПУУ, а у територіальні громади нижчого рівня – районні та міські – будуть відбиратися особи, які мають найбільший авторитет в регіоні.

Рішення про співпрацю на виборах, яке було прийнято вперше за історію незалежної України, принесло позитивні результати. До облради КМКС – ПУУ отримала 9, 44 % голосів і 8 депутатських мандатів. Крім того, КМКС – ПУУ отримала депутатські мандати у наступних радах: Берегівська районна – 12, Виноградівська районна – 7, Мукачівська районна – 4, Ужгородська районна – 8, Чопська міська – 7, Хустська міська – 3, Ужгородська міська – 2,

Мукачівська міська – 3. ДПУУ має наступну кількість депутатів: Берегівська районна – 7, Виноградівська районна – 4, Чопська міська – 12 [6].

Ряд аналітиків, журналістів, характеризуючи результати волевиявлення на Закарпатті, акцентували на такій специфіці регіону як підкуп виборців. При чому йшлося про системний підкуп різними партійними структурами, який масово почався у 2010 р. Після завершення виборчої кампанії та оприлюднення результатів волевиявлення у 2010 р. С. Ратушняк озвучив текст звернення до Президента України, в якому говорилось, що на виборах в Закарпатті ПП «ЄЦ» була застосована технологія купівлі голосів виборців. Це в свою чергу суттєво змінило результат волевиявлення громадян. Відтак він просив анулювати результати виборів. Текст звернення підписали наступні лідери політичних сил: Ю. Бедь (Народна партія), О. Черепаня (НРУ), П. Федака (Українська партія), Є. Ясінський (УРП «Собор»), О. Сачко (КУН), П. Зуєв (УНП), Р. Натуркач (ПП «Сила і Честь»), М. Байко (ПППУ), А. Синишин (ПП «Народна самооборона»), Ю. Келеман (ОУН) [3].

Аналізуючи місцеві вибори 2015 р. на Закарпатті, В. Приходько підкреслює, що, якщо не припинити підкуп виборців, то в майбутньому вибори перетворяться на фарс, а голос виборця – на товар [10].

Отже, конфігурація партійної системи України за результатами місцевих виборів не зазнала суттєвих змін. Вона і надалі залишається двоблоковою, яку утворюють не більше 12 політичних партій.

Місцеві вибори були успішними для таких нових проектів як ПП«УКРОП», ПП «Відродження», ПП «Наш край», Аграрна партія України та Громадський рух «Народний контроль». Імовірно, що всі вони братимуть участь у наступних парламентських виборах.

Список використаних джерел

1. Аналіз результатів місцевих виборів 2015: динаміка електоральних симпатій в регіонах [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://politcom.org.ua/?p=10637>.
2. Закон України «Про місцеві вибори» № 595-VIII від 14 липня 2015 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/595-19>.
3. Звернення до Президента з приводу фальсифікацій // РІО. – 2010. – 13 листопада.
4. Казанський Д. Повернення Змія Горинича. Як «регенерується» Партія регіонів / Д. Казанський // Тиждень. – 2015. – № 42. – С. 8–9.
5. Малко Р. Фейкові, брате, часи настали. Як розуміти величезне розмаїття партій на місцевих виборах / Р. Малко // Тиждень. – 2015. – № 42. – С. 18–20.
6. Місцеві вибори 2015 (Обрані депутатами) [Електронний ресурс] / Центральна виборча комісія. – Режим доступу : <http://www.cvk.gov.ua/wvm2015/wm001.html>.
7. Олексієнко О. Вибори немісцевого значення. Які виклики для країни несуть місцеві вибори О. Олексієнко // Тиждень. – 2015. – № 42. – С. 22–25.

8. Остапець Ю. Місцеві вибори в Україні: партійна складова / Ю. Остапець // Партійна система сучасної України: еволюція, тенденції та перспективи розвитку. – К.: ІПіЕНД, 2012. – С. 446–461.

9. Партійна система України до і після Майдану: зміни, тенденції розвитку, суспільні запити. Аналітична доповідь Центру Разумкова // Національна безпека і оборона. – 2015. – № 6–7. – С. 2–60.

10. Приходько В. Блиск та нищість української буржуазії на тлі місцевих виборчих перегонів / В. Приходько // Срібна Земля. Фест. – 2015. – 13–19 листопада.

11. Результати місцевих виборів 2015. Найбільше втратила Самопоміч, додали Свобода й Опоблок. Висновки і прогноз [Електронний ресурс] // Режим доступу:

http://texty.org.ua/pg/news/textynewseditor/read/63067/Rezultaty_miscevyh_vyboriv2015_Najbilshe_vtratyla_Samopomich_dodaly.

12. Третьою не буде (Більшість регіональних партій, які пройшли до місцевих рад, підіграватимуть владі) // Тиждень. – 2010. – № 47. – С. 18–20.

Сіменіхіна М.Г., аспірантка,

Одеський національний університет імені І. І. Мечникова (Одеса)

ТРАНСКОРДОННІ ФОРМИ СПІВРОБІТНИЦТВА ЯК СПОСІБ РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ ПРИКОРДОННОГО ПРОСТОРУ НА ПРИКЛАДІ ОДЕСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Транскордонне співробітництво – це сучасна концепція розвитку периферійних регіонів в Європі, яка поширилася і на територію нашої держави. Вона реалізується в контексті сучасних процесів глобалізації, задоволення культурних, економічних потреб та прав населення прикордонних просторів.

Регіон – це надзвичайно багатогранне визначення території простору. Оскільки поняття «регіон» є предметом вивчення багатьох наук, тому критерії та ознаки його виділення різняться. Можна вивчати історичні, географічні, культурні, економічні, екологічні та різні види політичних регіонів. Дослідженню транскордонного співробітництва присвячені роботи В. Дергачова, М. Долішнього, А. Колодійчук, В. Кривцової, Н. Мікули, Ю. Макогона, О. Соскіна, Н. Стрижиченко, І. Студеннікова, І. Тимечко, Н. Цимбалістої, Ю. Чистякової, О. Федоришина та ін.

Метою статті є визначення сучасних форм транскордонного співробітництва, що існують в Одеському регіоні, та їх вплив на розвиток прикордоння.

Українське законодавство транскордонне співробітництво визначає як спільні дії, спрямовані на встановлення та поглиблення економічних, соціальних, науково-технічних, екологічних, культурних та інших видів відносин між територіальними громадами, їх представницькими органами, місцевими органами виконавчої влади України та територіальними громадами,